

ZWEEFVLIEGEN VAN MEIJENDEL (DIPTERA, SYRPHIDAE)

door

M. J. DELFOS

Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden

Mededeling van het Meijendel-comité, Nieuwe Serie, no. 22

Bij het doornemen van de publicaties, die zijn verschenen in de serie „Mededelingen van het Meijendel-comité”, bleek dat er tot nu toe nooit een poging werd ondernomen om de zweefvliegen-fauna van dit gebied te inventariseren. Ook waren er in de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie slechts weinig exemplaren uit Meijendel aanwezig, een bewijs dat in het verleden weinig aandacht aan de Diptera van dit gebied besteed werd.

Om een indruk te krijgen van de soortenrijkdom van deze begroeide binnenduinen werd gedurende twee jaren (1969, 1970) regelmatig in Meijendel verzameld. Onder Meijendel wordt hier verstaan het gebied in de gemeente Wassenaar (Zuid-Holland) ten zuiden van de Wassenaarse Slag en ten oosten van het fietspad dat vandaar door de duinen naar Scheveningen loopt, terwijl in het zuiden de weg naar de boerderij Meijendel de grens vormt. De duingebieden „Kijfhoek” en „Bierlap” vallen dus binnen dit gebied. Natuurlijk is niet dit gehele gebied afgezocht, en evenmin kan na twee jaren een compleet overzicht gegeven worden van de zweefvliegen-fauna. Het is de bedoeling een voorlopig verslag te geven van wat tot nu toe verzameld werd, terwijl de resultaten van komende jaren mogelijk in een aanvulling zullen worden vermeld.

Opmerkelijk is de overeenkomst van de hier volgende lijst van de zweefvliegen uit Meijendel met die van het Heilooër Bos, zoals die door Van der Goot (1967) werd gegeven. De twee terreinen komen waarschijnlijk ook in vegetatie sterk overeen, al is de begroeiing van het Heilooër Bos stellig ouder. Een aantal van de in Meijendel gevangen soorten (*Platycheirus clypeatus*, *P. fulvimanus*, *P. scambus*, *Helophilus lineatus*, *H. transfugus*, *H. versicolor*) zijn soorten van vochtige terreinen. De aanleg van meertjes ten behoeve van de drinkwatervoorziening, en de daarmee gepaard gaande verhoging van de grondwaterstand zullen hier wel verantwoordelijk voor zijn.

Alle exemplaren, afgezien van die welke uit de literatuur geciteerd zijn, bevinden zich in de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie. De Romeinse cijfers in de lijst geven de maanden aan, waarin de dieren werden gevangen. De Heer V. S. van der Goot is bij het op naam brengen van enkele moeilijk determineerbare soorten en twijfelgevallen behulpzaam geweest, waarvoor ik hem zeer erkentelijk ben.

Lijst van soorten

- Pipiza festiva* Meigen. — 11.VI.1969 (1 ♀), 20.V.1970 (2 ♀, 5 ♂), 25.V.1970 (1 ♀ 1 ♂). De 9 exemplaren van Mei 1970 werden op Meidoorn gevangen.
- P. luteitarsis* Zetterstedt. — 13.V.1965 (1 ♀), 12.V.1969 (2 ♂). De exemplaren van Mei 1969 werden, net als de vorige soort, op bloeiende Meidoorn verzameld.
- P. noctiluca* (Linnaeus). — 9.VI.1967 (1 ♀). Het exemplaar heeft dezelfde grootte als *P. festiva* en vleugels met een zwart beroete vlek, maar wijkt af door de donkerdere tarsen; de vlekken op het tweede achterlijfssegment zijn kleiner dan bij *P. festiva*. Een ander exemplaar (1 ♀: 12.V.1969) heeft 2 paar vlekken op het achterlijf, waarvan vooral die op het tweede segment groot zijn, relatief donkere tarsen, en glasheldere vleugels. Het is van dezelfde grootte als *P. festiva* en *P. noctiluca*, en wordt voorlopig tot *P. noctiluca* gerekend.
- Neocnemodon vitripennis* (Meigen). — 20.VIII.1966 (2 ♂), 20.V.1969 (1 ♂), 22.V.1969 (1 ♀) en 17.VI.1969 (1 ♂).
- Chrysogaster (Lejogaster) metallina* (Fabricius). — V-VIII, in totaal 9 exemplaren.
- Chrysogaster hirtella* Loew. — 24.V.1965 (1 ♂), 7.VI.1966 (3 ♀ 1 ♂).
- C. viduata* (Linnaeus). — 7.VI.1966 (1 ♂), 1.VI.1970 (1 ♀).
- Cheilosia albitarsis* (Meigen). — 24.V.1965 (1 ♂), 17.V.1969 (1 ♂), 1.VI.1970 (1 ♀ 1 ♂).
- C. argentifrons* Hellén. — 13.V.1965 (2 ♀), 29.IV.1966 (1 ♂), 8.V.1967 (1 ♂), 12.V.1969 (1 ♀), 20.V.1969 (1 ♂), det. V. S. van der Goot.
- C. bergenstammi* Becker. — 13.V.1965 (2 ♂), 22.V.1969 (1 ♂).
- C. cynocephala* Loew. — 14.VI.1966 (1 ♀).
- C. grossa* (Fallén). — Een voorjaarssoort, verzameld op katjes van de Kruiwilg. 22.IV.1969 (1 ♀), 20.IV.1970 (2 ♂), 28.IV.1970 (3 ♂).
- C. mutabilis* (Fallén). — 9.VII.1969 (1 ♂).
- C. pagana* (Meigen). — 7.VI.1966 (1 ♀ 2 ♂), 14.VI.1966 (1 ♂), 22.IV.1969 (1 ♂).
- C. scutellata* (Fallén). — 29.VII.1969 (1 ♂).
- C. vernalis* (Fallén). — 24.V.1965 (1 ♀), 9.VII.1969 (1 ♀ 1 ♂), 22.IX.1969 (1 ♀).
- Neoascia dispar* (Meigen). — 25.VIII.1970 (1 ♂).
- N. podagrica* (Fabricius). — Algemeen van IV-X.
- Rhingia campestris* Meigen. — Algemeen van IV-IX.
- Brachyopa scutellaris* Robineau-Desvoidy. — 9.V.1928 (1 ♂), leg. H. C. Blöte.
- Pyrophæna granditarsa* (Forster). — Deze soort werd regelmatig gevangen van VI-IX, vooral in VII en VIII.

- Platycheirus albimanus* (Fabricius). — Algemeen van IV-X.
- P. angustatus* (Zetterstedt). — 5.X.1965 (1 ♀), 17.VI.1969 (1 ♀).
- P. clypeatus* (Meigen). — Een aantal exemplaren in V, VII en VIII.
- P. fulviventris* (Macquart). — 22.VII.1969 (1 ♂), 4.VIII.1969 (1 ♀), 5.VIII.1970 (2 ♀).
- P. immarginatus* (Zetterstedt). — 12.VIII.1970 (1 ♀).
- P. manicatus* (Meigen). — 29.VII.1969 (1 ♀).
- P. peltatus* (Meigen). — Algemeen van V-IX. Met *P. albimanus* de algemeenste soort van het genus in dit gebied.
- P. scambus* (Staeger). — Vrij algemeen: 13 exemplaren van VI-VIII.
- P. scutatus* (Meigen). — Een aantal exemplaren in V, VI, IX, en X.
- Melanostoma mellinum* (Linnaeus). — Algemeen van IV-IX.
- M. scalare* (Fabricius). — Algemeen van V-IX.
- Syrphus ribesii* (Linnaeus). — Algemeen van IV-IX.
- S. torvus* Osten Sacken. — Algemeen van IV-IX.
- S. vitripennis* Meigen. — Algemeen van V-IX.
- Epistrophe eligans* (Harris). — Zéér algemeen in tweede helft V en eerste helft VI.
- E. nitidicollis* (Meigen). — Enkele exemplaren in V en VI.
- Metasyrphus (Metasyrphus) corollae* (Fabricius). — Algemeen van VI-VIII.
- M. (M.) latifasciatus* (Macquart). — 12.VIII.1970 (1 ♀), 21.IX.1970 (1 ♀).
- M. (M.) luniger* (Meigen). — 21.IX.1965 (1 ♀), 22.VII.1969 (1 ♀), 5.VIII.1970 (1 ♀).
- M. (Lapposyrphus) lapponicus* (Zetterstedt). — 20.V.1966 (1 ♀).
- Scaeva pyrastris* (Linnaeus). — Algemeen van VI-IX, vooral in VII en VIII.
- S. selenitica* (Meigen). — Een soort die zeldzaam heet te zijn in het kustgebied. 8.VI.1970 (1 ♀).
- Dasysyrphus albostrigatus* (Fallén). — 11-17.VI.1969 (1 ♀ 2 ♂), 20-25.V.1970 (1 ♀ 5 ♂), 1.VI.1970 (27 ♂), merendeels op Meidoorn gevangen.
- D. friuliensis* (Van der Goot). — 25.V.1970 (1 ♂), op Meidoorn gevangen. Oorspronkelijk als ondersoort van *D. venustus* beschreven, wordt *D. friuliensis* nu als aparte soort beschouwd. Wat betreft Nederland hadden de, nog betrekkelijk spaarzame, opgaven alle betrekking op het oosten van het land, met uitzondering van één ♂, door Van der Goot (1969) uit het Heilooër Bos vermeld.
- D. hilaris* (Zetterstedt). — 20.V.1970 (1 ♀ 1 ♂), 25.V.1970 (2 ♀), verzameld op Meidoorn.
- D. tricinctus* (Fallén). — 9.VI.1967 (1 ♀), 29.VII.1969 (1 ♂).
- D. venustus* (Meigen). — 23 exemplaren uit verschillende jaren, alle in V en VI gevangen.

- Leucozona lucorum* (Linnaeus). — 27.V.1966 (1 ♂).
- Melangyna lasiophthalma* (Zetterstedt). — 8.VI.1970 (1 ♂).
- Didea fasciata* Macquart. — 17.V.1966 (1 ♀), 25.V.1970 (1 ♂).
- D. intermedia* Loew. — 28.IX.1970 (1 ♂).
- Meliscaeva auricollis* (Meigen). — 2.VII.1969 (1 ♂), 9.VII.1969 (3 ♀ 5 ♂).
- M. cinctellus* (Zetterstedt). — 13.V.1965 (1 ♀), 7.VII.1970 (2 ♀ 1 ♂).
- Episyrphus balteatus* (DeGeer). — Algemeen van V-VIII.
- Sphaerophoria menthastri* (Linnaeus). — Enkele exemplaren in VI en VII.
- S. picta* (Meigen). — 25.VIII.1970 (2 ♀ 2 ♂).
- S. ruepelli* (Wiedemann). — 7.VII.1969 (1 ♀), 18.VIII.1969 (1 ♀).
- S. scripta* (Linnaeus). — Algemeen van V-VIII.
- Baccha elongata* (Fabricius). — 29.VII.1969 (1 ♂).
- B. obscuripennis* (Meigen). — 16.IX.1925, leg. H. C. Blöte (1 ♀), 9.VI.1967 (1 ♀), 25.VIII.1970 (1 ♂).
- Chrysotoxum vernale* Loew. — 2.IX.1958, leg. J. van der Vecht (1 ♂).
- Volucella bombylans* (Linnaeus). — 28.IX.1970 (1 ♂).
- Eristalis abusiva* Collin. — Zéér algemeen van VI-VIII.
- E. arbustorum* (Linnaeus). — Zéér algemeen van IV-X.
- E. horticola* (DeGeer). — Algemeen van V-IX.
- E. intricarius* (Linnaeus). — Algemeen van IV-VIII.
- E. nemorum* (Linnaeus). — Algemeen in VII en VIII.
- E. pertinax* (Scopoli). — Vrij algemeen van IV-IX.
- E. pratorum* Meigen. — 1.VI.1970 (1 ♀).
- E. tenax* (Linnaeus). — Algemeen van V-X.
- Eristalis (Eristalinus) sepulchralis* (Linnaeus). — Vrij algemeen van V-VIII, vooral in VII en VIII.
- E. (Lathyrrophthalmus) aeneus* (Scopoli). — 25.VIII.1970 (1 ♂).
- Myiatropa florea* (Linnaeus). — Regelmatig waargenomen, maar slechts één exemplaar verzameld.
- Helophilus (Helophilus) hybridus* Loew. — 18.VIII.1966 (1 ♀), 5.VIII.1970 (1 ♂).
- H. (H.) pendulus* (Linnaeus). — Algemeen van V-X.
- H. (H.) trivittatus* (Fabricius). — Algemeen van VI-VIII.
- H. (Anasimyia) transfugus* (Linnaeus). — Enkele exemplaren van VI-VIII.
- H. (Eurimyia) lineatus* (Fabricius). 1.VI.1970 (2 ♀ 1 ♂).
- H. (Parhelophilus) versicolor* (Fabricius). — In totaal 7 exemplaren in V, VI, en IX.
- Merodon equestris* (Fabricius). — Enkele exemplaren in V en VI.
- Mallota fuciformis* Fabricius. — 14.V.1925 (1 ♂), leg. H. C. Blöte.

- Criorhina berberina* (Fabricius). — 20.V.1966 (1 ♂), 30.V.1968 (1 ♂), 25.V.1970 (1 ♀).
- Tropidia scita* (Harris). — 30.V.1968 (1 ♂), 1.VI.1970 (2 ♂), 8.VI.1970 (1 ♀).
- Syritta pipiens* (Linnaeus). — Algemeen van V-X.
- Xylota lenta* Meigen. — 20.V.1966 (1 ♂).
- X. segnis* (Linnaeus). — 5.VI.1963 (1 ♀ 1 ♂), 5.X.1965 (1 ♀), 9.VI.1967 (1 ♀ 1 ♂).
- X. sylvarum* (Linnaeus). — Lucas (1964: 230) determineerde voor Van Tol één exemplaar dat uit Meijndel afkomstig was. Ik zelf heb de soort daar niet verzameld.
- X. tarda* Meigen. — 27.V.1966 (2 ♂), 9.VI.1967 (1 ♀ 3 ♂). Van Aartsen (1971: 44) vermeldt één exemplaar van Meijndel (18.VII).
- Eumerus tuberculatus* Rondani. — Vrijwel alle exemplaren werden gevangen op een afvalhoop van een bloembollenkwekerij aan de rand van Meijndel. 5-6.X.1965 (47 ♂♀), 21.IX.1965 (♀♂), 29.IV.1966 (1 ♀), 17.V.1966 (1 ♀), 7.VI.1966 (4 ♀ 1 ♂), 14.VI.1966 (3 ♂), 22.IX.1969 (2 ♀ 1 ♂), 12.VIII.1970 (1 ♀).
- Ferdinandea cuprea* (Scopoli). — 22.V.-5.VI.1967 (1 ♂), gevangen met een malaise-val; 17.VI.1969 (1 ♀), op katjes van Kruiwilg.

LITERATUUR

- AARTSEN, B. VAN, 1971. Zweefvliegvingsten in 1969. Ent. Ber., 31: 42-44.
- GOOT, V. S. VAN DER, 1967. Syrphideninventarisatie van het Heilooër Bos. Ent. Ber., 27: 135-137.
- , 1969. Enkele Nederlandse Syrphidenvangsten (Syrphidae, Diptera). Ent. Ber., 29: 221-223.
- LUCAS, J. A. W., 1964. Syrphidae in 1963. Ent. Ber., 24: 227-230.